

QUAN HỆ HỢP TÁC GIỮA QUẢNG NINH (VIỆT NAM) VỚI TRUNG QUỐC

ĐOÀN VĂN CHÍNH

Sở Ngoại vụ Quảng Ninh

Quảng Ninh nằm phía Đông Bắc Việt Nam – là một tỉnh có rất nhiều lợi thế phát triển thuộc vùng trọng điểm kinh tế Bắc Bộ và tam giác kinh tế Hà Nội – Hải Phòng – Quảng Ninh. Quảng Ninh có diện tích 6.110,81 km², bờ biển dài 250 km trên Vịnh Bắc Bộ, 132 km biên giới đất liền với Trung Quốc, có hệ thống các cửa khẩu như cửa khẩu quốc tế Móng Cái, cửa khẩu Hoàn Mô, Bắc Phong Sinh... Bên cạnh lợi thế về vị trí địa lý, Quảng Ninh còn có lợi thế về tài nguyên thiên nhiên như: cảnh quan thiên nhiên độc nhất vô nhị trên thế giới (Vịnh Hạ Long, Vịnh Bái Tử Long...) kết hợp nguồn tài nguyên văn hóa phong phú tạo thế mạnh để phát triển ngành du lịch; nguồn tài nguyên khoáng sản với trữ lượng than lớn nhất cả nước và có chất lượng cao; tài nguyên biển đa dạng, nổi bật là hệ thống cảng biển và các nguồn lợi mang đến từ biển. Ngoài tiềm năng và lợi thế sẵn có tỉnh Quảng Ninh đã chú trọng phát triển hệ thống kết cấu hạ tầng như hạ tầng giao thông (đường bộ, cảng biển, đường sắt...), hạ tầng đô thị và cung cấp năng lượng; chú trọng nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, nâng cao năng lực cạnh tranh... Nhờ đó mà liên tục trong những

năm qua, tốc độ tăng trưởng GDP của tỉnh luôn đạt hơn 13%/năm.

Bên cạnh việc phát huy lợi thế, tận dụng điều kiện thuận lợi về vị trí địa lý để phát triển kinh tế – xã hội, tỉnh Quảng Ninh cũng rất chú trọng mở rộng quan hệ đối ngoại, đặc là phát triển mối quan hệ hợp tác với các địa phương của Trung Quốc – nước láng giềng có mối quan hệ hợp tác hữu nghị truyền thống lâu đời. Với phương châm 16 chữ *Láng giềng hữu nghị, hợp tác toàn diện, ổn định lâu dài, hướng tới lai*, tinh thần 4 tốt “láng giềng tốt, bạn bè tốt, đồng chí tốt, đối tác tốt” Quảng Ninh đã định hướng phát triển quan hệ hợp tác với các địa phương của Trung Quốc có lợi thế chung nhau đường biên giới, nằm trong “hành lang kinh tế” như Khu tự trị dân tộc Choang Quảng Tây, tỉnh Vân Nam, mở rộng quan hệ hợp tác với một số địa phương khác như Hải Nam, Quảng Đông, thành phố Trùng Khánh...

1. Quan hệ hợp tác với Quảng Tây

Quảng Ninh và Quảng Tây nằm trên hành lang kinh tế Quảng Ninh- Hải Phòng- Hà Nội- Lạng Sơn và Khu mậu dịch tự do Trung Quốc – ASEAN. Với những thuận lợi về vị trí địa lý, Quảng Tây được xác định là một đối tác quan

trọng của tỉnh Quảng Ninh trong quá trình phát triển kinh tế – xã hội và đảm bảo an ninh quốc gia. Hai tỉnh từ lâu đã có mối quan hệ hợp tác hữu nghị truyền thống và được các thế hệ tiếp nối phát huy, hướng tới xây dựng mối quan hệ hợp tác mô hình kiểu mẫu. Theo thống kê, từ năm 2000 trở lại đây đã có hàng chục thỏa thuận cấp tỉnh được ký kết, tạo cơ sở hoạt động cho các cơ quan chuyên môn như : Công thương, Giao thông, Văn hóa thể thao và du lịch, đài, báo... của tỉnh hợp tác tích cực với các cơ quan tương ứng của phía bạn.

Đặc biệt năm 2008, Quảng Ninh đã đăng cai tổ chức Hội nghị lần thứ nhất Ủy ban công tác liên hợp giữa Cao Bằng, Lạng Sơn, Quảng Ninh (Việt Nam) và Quảng Tây (Trung Quốc) và đồng chủ trì với tỉnh Quảng Tây tổ chức Hội nghị lần thứ hai vào năm 2009 tại thành phố Nam Ninh, Quảng Tây. Tại các kỳ Hội nghị lần này, các bên đã tham gia ký kết Biên bản nghị nhớ hợp tác, bàn bạc các giải pháp nhằm thúc đẩy phát triển mối quan hệ hợp tác đa phương và song phương tương xứng với tiềm năng của mỗi bên đồng thời phân tích những khó khăn, vướng mắc để tìm cách giải quyết. Theo quy chế và thoả thuận giữa các bên, Hội nghị lần thứ ba dự kiến sẽ được tổ chức vào tháng 5 năm 2010 tại tỉnh Lạng Sơn.

Về ngoại giao nhân dân: tháng 6 năm 2009, tại địa bàn thành phố Móng Cái, Quảng Ninh và thành phố cảng Phòng Thành, Quảng Tây đã diễn ra Liên hoan biên giới hữu nghị Việt – Trung 2009, thu hút sự quan tâm và tham gia của đông đảo quần chúng nhân dân biên giới hai bên.

Đây là một hoạt động giao lưu nhằm tăng cường hiểu biết lẫn nhau của nhân dân vùng biên giới hai nước, tuyên truyền, giáo dục đến các tầng lớp nhân dân, đặc biệt là thế hệ thanh niên hai nước về mối quan hệ hợp tác hữu nghị truyền thống Việt – Trung, thắt chặt thêm mối tình hữu nghị mà lãnh đạo hai Đảng, hai Nhà nước đã dày công vun đắp trong suốt những năm qua.

2. Quan hệ hợp tác với tỉnh Vân Nam

Hợp tác giữa tỉnh Quảng Ninh (Việt Nam) và tỉnh Vân Nam (Trung Quốc) nằm trong khuôn khổ hợp tác kinh tế 5 tỉnh, thành phố Việt – Trung (Quảng Ninh – Hải Phòng – Hà Nội – Lào Cai – Vân Nam) của chương trình “Hai hành lang một vành đai kinh tế” do lãnh đạo hai nước khởi xướng. Từ năm 2004 đến nay, hợp tác kinh tế giữa 4 tỉnh thành Việt Nam và tỉnh Vân Nam Trung Quốc đã qua năm lần tổ chức Hội nghị với các nội dung, hành động cụ thể và ký các Bản ghi nhớ chung. Để thúc đẩy quan hệ hợp tác và phát triển kinh tế của các địa phương thuộc hành lang kinh tế này, tỉnh Quảng Ninh (Việt Nam) và tỉnh Vân Nam (Trung Quốc) đã tiến hành triển khai hợp tác đồng bộ với các địa phương khác trong tuyến hành lang kinh tế, tập trung vào những lĩnh vực cụ thể sau: thương mại, du lịch, trao đổi đoàn, bồi dưỡng cán bộ cao cấp; hợp tác xây dựng cải tạo hệ thống giao thông vận tải dọc tuyến kinh tế để tạo điều kiện thông thương, hai tỉnh đã thường xuyên thực hiện tổ chức các đoàn khảo sát, nắm tình hình và tham dự các hội chợ, hội thảo về hợp tác phát

triển thương mại hai chiều, thiết lập các kênh thông tin liên quan đến cung cấp các mặt hàng mà hai tỉnh có lợi thế; đồng thời trong các hội nghị hai bên đều nhất trí giới thiệu các doanh nghiệp có uy tín và tiềm lực tài chính tham gia ký kết hợp đồng hợp tác... Bước đầu tạo dấu hiệu tích cực cho sự hợp tác bền vững trong hành lang kinh tế Côn Minh – Lạng Sơn - Hà Nội – Quảng Ninh.

3. Hợp tác với một số địa phương khác của Trung Quốc

Quảng Ninh và Hải Nam (Trung Quốc) đều nằm trong vành đai kinh tế Vịnh Bắc Bộ, gồm các địa phương Quảng Tây, Quảng Đông và đảo Hải Nam (Trung Quốc) với các tỉnh Quảng Ninh – Hải Phòng – Thái Bình – Nam Định – Ninh Bình – Thanh Hóa – Nghệ An – Hà Tĩnh – Quảng Bình và Quảng Trị (Việt Nam). Sau khi lãnh đạo hai nước khởi xướng mô hình “hợp tác hai lành lang, một vành đai”, năm 2004, 2005 tỉnh Hải Nam (Trung Quốc) chính thức đề nghị sang thăm và thiết lập quan hệ hợp tác với tỉnh Quảng Ninh. Tỉnh Quảng Ninh đã tổ chức đón tiếp và cùng thảo luận cơ chế và nội dung hợp tác với tỉnh Hải Nam. Đến nay, hai tỉnh đã ký 02 văn bản (Bản ghi nhớ năm 2005, bản thỏa thuận thiết lập quan hệ hữu nghị năm 2007) và tham gia ký tuyên bố đa phương các thành phố kết nghĩa với tỉnh Hải Nam 2007, tạo ra các cơ chế thúc đẩy hợp tác. Mặc dù có nhiều điểm tương đồng về địa lý, có nhiều điều kiện và lĩnh vực có thể hợp tác, nhưng đến nay hợp tác song phương vẫn còn khiêm tốn chưa xứng với tiềm năng và mong muốn của cả hai bên.

Quan hệ hợp tác mới chỉ tập trung chủ yếu ở lĩnh vực du lịch (nổi tuyến du lịch đường biển từ cửa khẩu Tam Á đến Hạ Long và ngược lại) và giao lưu văn hóa nghệ thuật, trao đổi đoàn cấp cao (đến nay đã tiến hành trao đổi gần 10 lần đoàn cấp cao, cử đoàn nghệ thuật tham dự các lễ hội văn hóa du lịch của mỗi bên). Các lĩnh vực đã được xác định ưu tiên hợp tác giữa Quảng Ninh và tỉnh Hải Nam (Trung Quốc) trong Bản ghi nhớ năm 2005 gồm: du lịch, thương mại và một số lĩnh vực khác, nhưng do tiến độ triển khai hợp tác trong vành đai kinh tế Vịnh Bắc Bộ còn chậm, do vậy hợp tác giữa Quảng Ninh và Hải Nam cũng nằm trong bối cảnh chung đó và còn nhiều hạn chế.

Quảng Ninh và Quảng Đông có rất nhiều tiềm năng lợi thế để phát triển mối quan hệ hợp tác song phương. Trong những năm qua, ngành thương mại và du lịch của hai bên đã có một số hợp tác. Tuy nhiên quan hệ hợp tác chưa nhiều, mới chỉ dừng lại ở việc trao đổi thông tin thương mại, du lịch, ký kết một số văn bản cấp ngành, doanh nghiệp. Tháng 10 năm 2009, trong khuôn khổ chuyến thăm Việt Nam, đồng chí Hoàng Hoa Hoa, Tỉnh trưởng tỉnh Quảng Đông đã dẫn đầu đoàn đại biểu Quảng Đông và một số doanh nghiệp đến thăm Quảng Ninh. Lãnh đạo cấp cao tỉnh Quảng Ninh đã tiếp đoàn. Trong buổi tiếp kiến, lãnh đạo hai bên đã trao đổi cởi mở tình hình phát triển kinh tế xã hội của mỗi bên và bày tỏ mong muốn phát triển mối quan hệ hợp tác giữa hai tỉnh lên một bước tiến mới. Tháng 11 năm 2009, nhận lời mời của phía bạn, Quảng Ninh đã cử một đoàn đại biểu của tỉnh sang tham dự

Lễ hội Du lịch Văn hóa quốc tế Quảng Đông 2009. Trong thời gian tới, hai bên sẽ tăng cường hoạt động ngoại giao, đưa mối quan hệ hợp tác giữa hai tỉnh phát triển tương xứng với tiềm năng mỗi bên.

Tỉnh Quảng Ninh và thành phố Trùng Khánh đã ký kết Bản ý hướng (Bản ghi nhớ hợp tác) thiết lập quan hệ hợp tác hữu nghị (ngày 18/4/2008) để tạo cơ sở pháp lý cho Chính quyền hai bên tiến hành xây dựng cơ chế hợp tác cụ thể. Thành phố Trùng Khánh đã tặng tỉnh Quảng Ninh một số máy nông nghiệp, đồng thời dành một suất học bổng cho cán bộ tỉnh theo chương trình học cao học tại Trùng Khánh niên khóa 2008 – 2009. Đến nay, các cơ quan chuyên môn của hai bên đang tích cực nghiên cứu, thảo luận để đưa nội dung của Bản ý hướng vào thực tế, thúc đẩy phát triển mối quan hệ hợp tác song phương giữa hai tỉnh thành.

Bắt đầu từ năm 2004, tỉnh Quảng Ninh và Chiết Giang (Trung Quốc) đã tiến hành một số hoạt động đối ngoại nhân dân, chủ yếu tập trung vào việc trao đổi đoàn. Đến nay, Liên hiệp các tổ chức hữu nghị tỉnh Quảng Ninh và Hiệp hội đối ngoại tỉnh Chiết Giang (Trung Quốc) đã ký kết thoả thuận hợp tác giữa Hội hữu nghị Việt – Trung tỉnh Quảng Ninh với Hiệp hội Đối ngoại nhân dân tỉnh Chiết Giang (Trung Quốc). Hàng năm, hai bên đã thăm hỏi và trao đổi thông tin nhằm phát triển ngoại giao nhân dân giữa hai tỉnh.

Như vậy, với định hướng đối ngoại của Đảng và Nhà nước, những năm qua Quảng Ninh đã tăng cường mối quan hệ hợp tác với các địa phương của Trung Quốc và thu được những thành quả đáng kể.

Để quan hệ hợp tác của Quảng Ninh với các địa phương của Trung Quốc phát triển hơn nữa, khắc phục những hạn chế, khó khăn của địa phương, đề nghị Chính phủ và các bộ, ngành hữu quan quan tâm, giúp đỡ một số vấn đề sau:

Một là Chính phủ hai bên quan tâm, tạo điều kiện về cơ chế chính sách, nguồn vốn đầu tư phát triển cơ sở hạ tầng giao thông, đẩy nhanh tiến độ lập và duyệt đề án xây dựng khu kinh tế cửa khẩu xuyên biên giới Móng Cái - Đông Hưng và ưu đãi đặc biệt cho các dự án hạ tầng giao thông đầu mối phục vụ hợp tác theo vùng và tuyến hành lang kinh tế với các địa phương Trung Quốc.

Hai là các bộ, ngành liên quan của hai bên tiến hành trao đổi, sớm chỉ đạo tháo gỡ những vướng mắc, bất cập trong cơ chế chính sách (đặc biệt là các chính sách về biên mậu, du lịch...) tạo điều kiện cho các địa phương khu vực biên giới hai nước (trong đó có tỉnh Quảng Ninh) chủ động hợp tác và có thể khai thác tốt tiềm năng thế mạnh của mỗi bên.

Ba là đối với vấn đề hợp tác với các địa phương hai bên không có vị trí liền kề về địa lý nhưng lại nằm trong các tuyến hành lang, vành đai hợp tác kinh tế hoặc có các điểm tương đồng, có nguyện vọng hợp tác cùng có lợi và phát triển, Chính phủ cần nghiên cứu đầu tư một cách đồng bộ, tương ứng; các địa phương cần tăng cường hơn nữa trao đổi thông tin, tổ chức các hoạt động ngoại giao, các triển lãm, hội chợ... nhằm quảng bá tiềm năng phát triển của mỗi bên và tạo cơ hội để các cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp của các bên gặp gỡ, trao đổi, nghiên cứu các dự án hợp tác cụ thể.

ĐỔI MỚI MÔ HÌNH ĐÀO TẠO ĐẠI HỌC VÀ XÂY DỰNG CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC ĐẲNG CẤP QUỐC TẾ Ở TRUNG QUỐC

PGS. TS. PHẠM THÁI QUỐC

Viện Kinh tế và Chính trị thế giới

Trước tác động mạnh mẽ của nhiều nhân tố mang tính khu vực và toàn cầu, gần đây phát triển kinh tế bền vững đã và đang trở thành mục tiêu được nhiều quốc gia theo đuổi, trong đó có Việt Nam. Thực hiện mục tiêu phát triển bền vững, Nhà nước ta chủ trương coi trọng hơn, quan tâm đầu tư nhiều hơn cho giáo dục đào tạo. Nhiều trường đại học lớn (như đại học Kinh tế, đại học Quốc gia Hà Nội và một số trường khác) đã đưa ra mục tiêu trong 10-12 năm tới sẽ trở thành một trong những trường đại học hàng đầu Việt Nam và có đưa tên vào danh sách các trường đại học có uy tín trong khu vực và thế giới. Tìm hiểu kinh nghiệm của Trung Quốc từ đổi mới chính sách giáo dục và mô hình đào tạo đại học đến xây dựng các trường đại học đẳng cấp quốc tế là mục tiêu của bài viết.

I. ĐỔI MỚI CHÍNH SÁCH GIÁO DỤC VÀ MÔ HÌNH ĐÀO TẠO ĐẠI HỌC Ở TRUNG QUỐC

Sự phát triển nhanh của kinh tế Trung Quốc từ năm 1978, đặc biệt là giai đoạn từ đầu những năm 1990 - khi Trung Quốc chủ trương phát triển kinh tế thị trường - đến nay đã và đang đặt ra nhiều yêu cầu cải cách, đổi mới chính sách giáo dục ở nước có dân số lớn nhất thế giới này. Gần đây, khi mà vấn đề chất lượng tăng trưởng được Trung Quốc đề cao thì giáo dục càng được coi trọng.

Các chính sách giáo dục trước kia đều phục vụ vận hành mô hình đào tạo đại học cũ. *Mô hình này có mấy đặc trưng như:* 1/ Trong một thời gian dài cơ cấu môn học không thay đổi. 2/ Các môn học nặng về đào tạo lý thuyết, thiếu thực tiễn. 3/ Hạn chế khả năng sáng tạo của cả thầy và trò. 4/ Cán bộ giảng viên